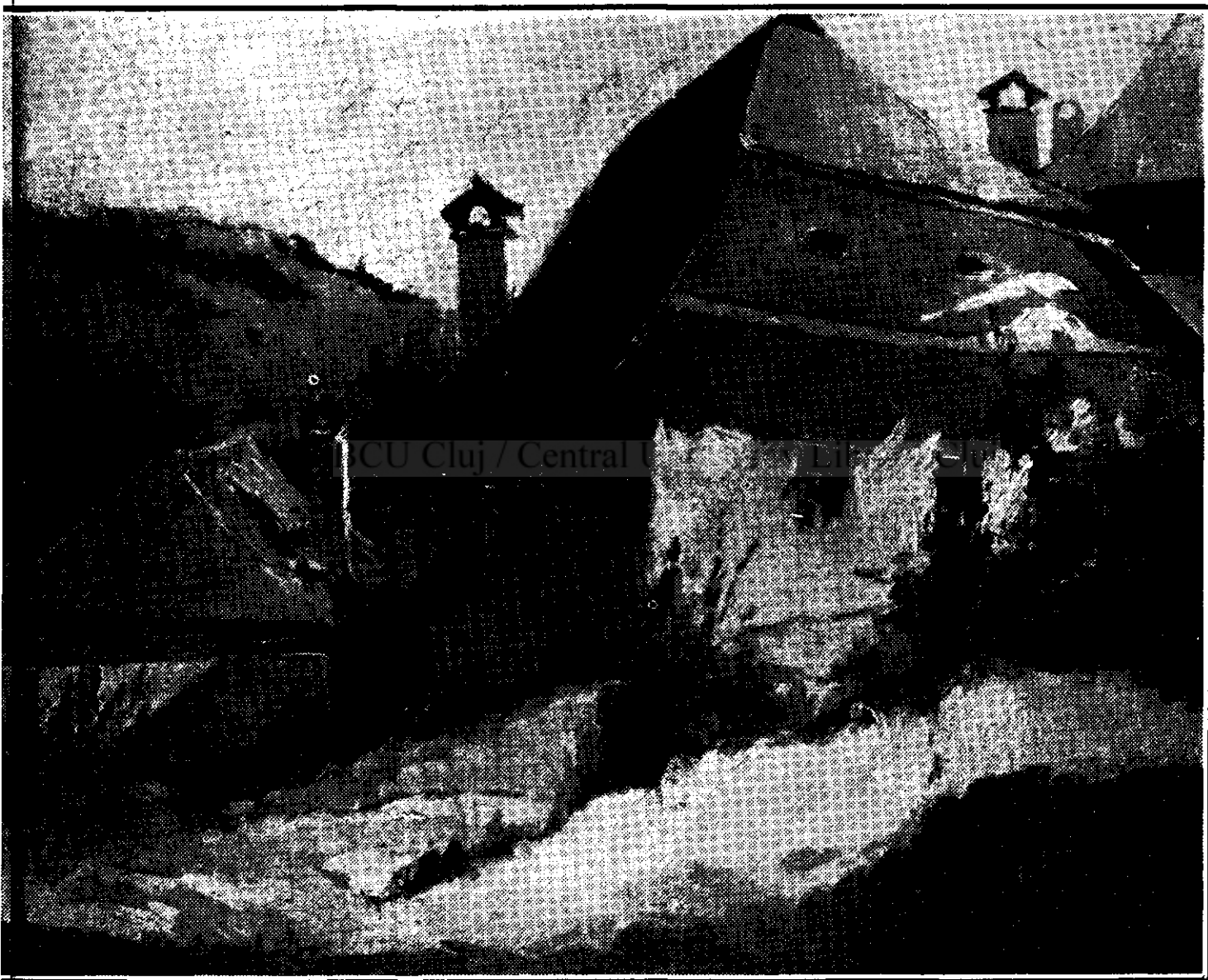

UNIVERSUL LITERAR

LA FAGARAȘ de M. H. GEORGESCU

In acest număr: N. DAVIDESCU, ION PILLAT, SCARLAT STRUȚEANU, DRAGOȘ PROTOPOPESCU, ARTUR ENĂȘESCU, EUGEN VICTOR, RADU GYR, GH. CARDAȘ, LIBERALLE NETTO, RADU BOUREANUL, ALICE GABRIELESCU, MATEI C. ALEXANDRESCU, FLORICA MUMUIANU, MIRCEA PAVELESCU, ROMULUS DIANU, G. BREAZUL, B. CECROPIDE, N. TONIȚA. Buletin bibliografic săptămânal de AL. SADI IONESCU

An. XLII, Nr. 16.
17 Aprilie 1926.

Lei '5.

Eyub

Le-aprinde amintirea sclipirile pe rând:
Mormintele, geamia,
Prin chiparoși amurgul brumând și tremurând
Și 'n suflet nostalgia

Acelui praf de aur suflat pe ape vii
Jucând pe Cornul mării...
Fantasmagoric faur, Eyub, de ce invii
Caicele visării?

De-argint caicul lunii se leagănă pe cer,
Pe Cornul de-aur vine
Caicul Sahrazadei ca un coleopter
Cu aripi de rubine.

Fintinile moscheei albastre plâng încet
Lumina lor ce pierde,
Și cheamă muezinul suit în minaret
Zadarnic — în tăcere

Pe chiparoșii negri, ca umbre cad vulturi.
Mormintele sub lună
De-acum sunt capre albe pierdute prin păduri...
Dar noaptea își adună

Arapii în burnusuri de umbră și de vis—
Și una câte una
Priveliștile 'n mine lumina și-au închis
Cu lampa și cu luna.

Stambul

ION PILLAT

Inserări de metal

În opintiri grozave de balaur,
Cum șerpue, suflat în pulbere de soare,
— Pârâul de argint cu peștișori de aur —
Parcă-ar voi să-și verse, cu apusul, apa 'n zare.

Obişnuit cu-acelaș drum străvechi de țară,
Își cără soarele spre zare bătrâna-i povară.
Pământul răsuflă greoi și ziua-și dă duhul.
În spațiu-i gol. Parcă-și lărgi dimensiunile, văzduhul.

De vrei să scoți acum din iaz, argint pe plasă,
Să-l cauți adânc sub pătura de sânge.

Cu fruntea pe pământ, lumina soarele își strânge
Și noaptea pe lut și pe boltă apasă.

Iar vântul ce-a scăpat din fundul închisorilor
S'a cățarat pe pomi și a cântat din drâmbă.
În lan s'a răstignit pe-o cruce strâmbă
Sperietoarea ciorilor.

C. I. ȘICLOVANU

Fata Pădurarului

Fata pădurarului Călin,
lânțește, albă, în bordei...

Toamna se distramă 'n funigei,
și ia foc în stuful de mălin...

„ Ochii ce-altădată săgețară,
după ciutele din codru, după cerbi
parcă astăzi blestemate ierbi
i-au vrăjit cu-otrava lor amară...

Brațele ce răsuceau, voinice,
cranga de molift dela răspante,
azi bolese, ca două aripi frante
când s'a frânt săgeata'n pitulice...

Cine-oftatu'n piept îi învenină,
tânga 'n piept și vipera în trup!...
Inima-i e goală ca un stup
văduvit de zumzet de albina!...

„ Plâng, la ușă, moartele păduri,
frunzele se sparg izbînd pământul,
tăetor de lemne azi e vântul,
sună 'n geamuri, geamăt de secur

„ Dar cum plânge codrul din cobu
Fata pădurarului ostează,
și-i se nălță-o taină de pe buze,
și-o aude maica ce veghează :

— „Maică, unde-i cânteul de graur,
„unde e lăstunul și scatiul?...
„Nu mai pot să mai îndur pustiu
„simt în sânge-otrava lui de laur!

„Maică, tînde-ți mâinile 'n Florar,
„cum le-ai tînde 'n ziua pe-o fereastră
„și culege-o pasăre măiastră,
„ca în pumni, tot soarele sprințar!

„Dă-mi s'o 'nchid în piept, ca 'n codru
„s'o sărut s'o mîngăi s'o desmierd
„ca pe-un mugur nou, din ochi s'o p
„căci în trup mi-aduce apa vie!...

„Fata-i o tulpină care moare...
E mai greu Brumarul 'n toamna astă
Și nici pădurarul, nici nevasta,
n'au văzut, de luni, vre-o cântătoare

Fata pădurarului, acu
cu Prierul stă sub un frunzar...
Primăvara o chemă afar'
din coliba unde-atât zăcu!...

Ochii-i rîd, hoteste, ca trifoiul,
măinile-i se 'ntind-mlădite noi —
trupu-i este-un șuer de mierloi,
viața 'n ea și-a prins, din nou, alte

Dar cum stă și cântă cu frunzarul,
Fata pădurarului aude
cum pe-un vîrf de ram cu frunze
un scatiu își rîde 'n soare, harul.

Fata pădurarului se 'neruntă,
cîntă mai puternic și mai viu,
dar argint e graiul de scatiu.
horangie e 'n pasărea măruntă!...

„Și cum frunzele, urechea ascuț
și-o afin, scatiul să-l audă. —
Fata pădurarului, cu cîndă,
vede-se, de pasăre, răzbită!...

Lacrimă fierbinte fata-i arse,
și, muscându-si gura ca pe-o poamă,
fata pădurarului blestemă
pasărea ce 'n codru se întoarce!...

„Fata pădurarului întinde
lătu-i de mătasă argintiu,
și'n mătasa latului se prinde
piciorușul fraged de scatiu....

Fata pădurarului, azi ceartă
vinovatul ei, sîntînd : „urătul!“
Și cu-o singură mișcare, ce nu iartă,
pasării-i sucește, — iute, — gâtul!

RADU G

Vioara mută

- Fragment de roman -

de N. DAVIDESCU

ria Postelnicu sări din otomobil, că mantaua de praf și pălăria în a unui servitor bătrân, și întrebă de cineva în casă. Era o fată a cărei fețe luminoasă și zveltă răscolea în fața unei naiade la râu. Lucreția îi făcea în față. Privirile lor se înfruntau câteva clipe reciproc cercetându-se. Lucreția nu-și putu opri un surâzător mulțumire :

Tot mai frumoasă te faci, uricioaso. Aproape un an de când nu te-am văzut. Aștepți oare să viu eu la

ca simți o scurtă strângere de inimă. Părea și mai suferindă ca de obicei. Grația ei flexibilă și pală se pierduse până la străveziu, iar finețea liniei și a trăsăturilor ajunsese slăbită și șovăială. Avu totuși puterea să stăpânească această primă impresie și să răspundă repede :

Și de ce nu ai veni și tu la urmașii să mă vezi? Conacul meu a fost în vreme și locuința ta. Sunt locuri frumoase care nu pot de cât să-ți facă plăcere.

Opri brusc o clipă pentru a întreba :

Dar Ana, Ion, ce fac ?

Lucreția răspunse automată aproape : Copiii ? Bine amândoi. Ion e prinț. Ana, vino numai de cât după noi în țară. Iși aminti apoi că Maria nu se baza decât de copii, și că de bărbatul ei nu spusese încă nimic, și adăugă :

Și Luca e bine. Tot prin oraș e și el. Maria își mușcă ușor buzele, și răspunse repede :

Știu. Mi-a scris acum vre-o două săptămâni să mă vadă. Pentru asta am venit așa pe neașteptate.

Da ? Ti-a scris el asta ? întrebă înșă Lucreția. Ce va fi vrând

Și eu nu știu. Îl știu foarte puțin și să mă vadă.

Exagerezi și tu.

Într-o zi apoi amândouă și intrară sub umbra acoperișului. Parcul și casele lui, făceau parte din a Lucreției, și fusese timp de mai mulți ani generații leagănul și adăpostul ei Postelnicu. Era așezat pe creasta dealului, până sus. Înălțimea lui era orașul întins ca niște mâțe uscate la soare, dealungul celor două străzi, cu majestatea tristă a copacilor seculari. Maria se opri în marginea lumii și coborîndu-se într'un de autoritară mândrie, șopti cu voce joasă :

Vezi tu Lucreție ? Slatina aceasta, pe care pe vremuri neamului nostru, a fost ca o casă cu casă și stradă cu strădă, numai prin grația și voința postelnică a părinților și moșilor noștri. Este bun astăzi în ea este, doar că lipsa existenței ei, și el ne aparține și mediocritatea vulgară a existenței ei. Așa l-a despărțit, par'că, de noi, pentru o dată în stăpânirea locuitorilor din țară.

Lucreția tăcea. Gândurile acestea de a neamului ei o mângâiau din când în când și pe ea. Le păstra însă cu grijă în cele mai adânci cute ale sufletului ; simțea în ele ceva dușmănos și cotidian pe care o mai cerea, ca să se scurteze din ea. Voința lui era în stare să înfrunte și apa și muntele.

Lucreția admira la el deopotrivă, înșă și bărbăția firei lui. Curând deveni astfel soția lui. Nici odată, după

debilitați de adversitatea imponderabilă a împrejurărilor. Se uita cu tristețe la vară-sa și gândul că o soartă la fel ar arunca și peste zilele luminoase ale Mariei ceva din neajunsurile strivitoare ale ei, o făcu să se ridice în capul oaselor, ca o reacțiune instinctivă împotriva unui dușman necunoscut și invizibil, și să adauge repede :

-- Asta nu !

-- Ce ? întrebă surprinsă Maria ?

Lucreția, venindu-i peste mână să explice multipla țesătură sufletească din care eșise exclamația ei, căută o deviere, și spuse cu oarecare greutate în găsirea cuvintelor :

-- Când te gândești că noi două suntem singurii urmași ai acelor Postelnici mândri, puternici și de ispravă !...

-- Dar copiii tăi ?

Lucreția tresări. Făcuse și ea, astfel într'un moment de uitare de sine aceiași deosebire îndelung și îndârjit reproșată multora, între ea, Postelniceasă și bărbatul ei, simplu popă. Simți inima că-i bate repede, cu ciudă și adăugă :

N. DAVIDESCU

-- Firește că da. Mă gândeam însă numai la nume. Ei se numesc simplu : Stroici

Între timp venea repede după ele și Ana. Era o fată a cărei înfățișare ciudată ținea de neliniștea agresivă a lupoaicei și de timiditatea caldă a unui cântăreț în pumnul unui om. Înainta cu pași mlădioși și formele circulau pe sub rechiza strânsă în jurul corpului, cu elasticitatea unor mușchi atletici. Mișcările ei de acățătoare pe copac contrastau ciudat cu figura ei ovală, albă până la străveziu și încadrată cu cască de mătase a unui păr fin, blond, moale și apăsător de bogat. Apucă repede pe Maria, o întoarse, o sărută de câteva ori, fără să spună nimic, ca și cum ar fi plămădit-o atunci, ca pe o jucărie, între mâinile ei mici și aristocratice ; apoi dintr'odată, ne mai știind par'că ce să facă, cuprinsă de-o neașteptată timiditate, se opri brusc, lăsă brațele în jos, și întrebă școlărește :

-- Ce mai faci ?

Maria, deși cunoștea caracterul acesta fragmentar al Anei, răspunse, totuși, cu o lungă pauză de întrebătoare nedumerire. Ana se înfruntau. Credea că supărase pe Maria și ca să o împace, adăugă :

-- Mi-era mult dor să te vad.

Lucru de altfel, era drept. Ana, cu

Din trecut

II

Părea liliacul străvechei livezi,
Sub fluturi fără de număr,
Ciorchină de-azur peste-un lac de zăpezi,
Căzându-i pe umăr !

În pieptu-i sporea ca într'un antic ulcior
Sălbaticul vieței suvoi,
Și candelă aprinsă-i puneau sub picior,
A nălbilor foi !

Încinse inimi păreau că se rup,
Maci noi, desveliiți pe colnic !
Sub leagăn de holde, prindea visul trup,
Ca bobul în spic !

În brațu-i ce naște grădini de 'ntunec,
Vreau frunța-mi pierdut s'o cufund
Rotundul din pieptu-i o clipă să-l ferec,
De-al bolței rotund !

ARTUR ENAȘESCU

firea ei șovăitoare, zămislită din contrastele cele mai capricioase, simțea o adevărată înviorare ritmică la apropierea de Maria, al cărei caracter ferm, avântat deși chibzuit, și ingenios, o cuprindea ca un val binefăcător de apă rece într'o zi înăbușitor de caldă. Maria, care urmărise cu adâncă dragoste toate aceste dureroase răsturnări de stări sufletești în sufletul verei sale mai mici, o luă de mijloc, prietenește, și răspunse cu cel mai firesc ton din lume :

-- Și mie mi-era dor să te vad. Mă gândeam chiar să te iau la țară pentru câțva timp. Vii ?

Ana, la început, tresări de bucurie. Gândul de a petrece o vreme în tovărășia Mariei deștepta în ea fibrele unor emoții de dulce și copilărească amintire. Iși aminti însă că tatăl său nu ar vedea cu gând bun acest lucru și că, după aceea, ar găsi mijlocul să o săcâie îndelung pentru el și întristându-se răspunse :

-- Eu aș veni bucuros ; mă tem însă... Și pregetă să urmeze. Maria, înțelese direcția acestei suspensii, și întrebă repede și accentuat :

-- Te temi, de ce ?

Ana, gata să-și mărturisească fără voie gândul, simțind caracterul lui jicnitor, schimbă direcția lui, și spuse :

-- Da !... mama nu s'ar simți bine singură. Este foarte slăbită. Și toate treburile tăcură. Peste ele se lăsase acum umbra întunecoasă a lui Luca Stroici. Popa acesta, fecior de țaran, luat de tatăl Lucreției și trimis la seminar, apoi în străinătate, după strălucite studii teologice făcute acolo, se înapoie, totuși, în sat, ca simplu preot. Când bătrânul Postelnic muri, el își făcu o gravă datorie din a sprijini pe singurul urmaș al bunicătorului său. Alergă, se zbatu, și-i desfăcu, din numeroasele incurcături ivite, averea. Era un bărbat energic, frumos, cu carte. Voința lui era în stare să înfrunte și apa și muntele.

Lucreția admira la el deopotrivă, înșă și bărbăția firei lui. Curând deveni astfel soția lui. Nici odată, după

THEODOR AMAN

O lature necunoscută a marelui pictor

acea, nu și-a putut lămuri cum se făcuse lucrul acesta. Cert e însă că era un fapt împlinit. Popa se așezase ca un destin la capătul neamului postelnicesc, dislocase succesiv un trecut de cel puțin două veacuri, pentru a pune în loc doar zădărnicia tragică a luptei lui de adaptare, la început, cu o imponderabilă potrivnicie. Și amândoi eșiseră sfărâmați.

Lucreția avu o mișcare de chirceală dureroasă. Ana simți, cu gândul la tatăl său, că tremură, fără să vrea, iar la maică-sa, că i se ridică în gâtlee, un nod de înfristare. Maria singură avu mișcarea izvorită din firea ei hotărâtă, de împede atitudine, și ca și cum ar fi prins din zbor un gând, exclamă:

— Tare sunt curioasă să știu ce va fi având cu mine vărul Luca.

Și iar tăcură. Ajunseseră acum pe creștetul dealului Sopotului. De aci se vedea, deopotrivă, cele trei culmi pe vâile întretăiate ale cărora se desfășura orașul ca și departe, lunca șerpuitoare a Oltului, cu zăvoaiele ei armonioase, cochete, cu albia lui albă până în dealul Drăgășanilor.

Lucreția privea aceste pământuri, cu holde, cu vii, cu păduri și gândul că o-dinioară ascendența ei le stăpânise aproape în întregime, îi biciui sângele. Obrajii i se împurpurară de plăcere. Aici sus, în vârful dealului, se simțea ca un drapel înfipt în spațiu și timp. Imaginea asta o făcu să suradă lăuntric.

Își aminti însă că toate aceste averi se risipiseră cu totul aproape și cu puținul relativ, deși de fapt destul de mult și așa, era acum doar al Mariei, și-și șterse repede din suflet surâsul de a-dineauri.

— Trebuie să-mi ridic drapelul din spațiu și să-l las numai în timp, se gândi ea. Spațiul e Maria, acum. Eu nu mai sunt de cât vremea, în trecut.

Apoi își spun repede, ca și cum ar fi ținut să curme adânc firul acestei cuge-tări.

— Și totuși avem și așa prea mult.

Apoi o clipă gândurile i se întunecară. Incepea să însereze, și curenții de aer să se simtă, rece. Întrebă dacă nu cumva e mai bine să cohoare spre casă. Ana răspunse îndoelnic. Maria afirmativ, și adăogă că, de altfel, nici nu vrea să întârzie, ca să aibă vreme să se întoarcă, înainte de a fi inoptat, la conac. Rămăseră, totuși încă puțin ca să mai răsuflă. Urcușul fusese destul de lung pentru a simți nevoia să mai și respire. Puritatea liniilor și a culorilor, ca și armonia din peisagiul larg desfășurat de jur împrejurul lor, cu nenumărat de variate înfățișări, se adânceau treptat în albastrul întunecat al zărei. Un vultur tăie văzduhul, și trecu pe de-asupra capului lor, în zare. Toate privirile se întoarseră după el. Lucreția atunci își dete seama că încă nici odată Maria nu rărnăsesse la ei, noaptea, și că, ori cât de dese și de amicale fuseseră mai de mult vizitele ei, totdeauna au fost făcute în trecere. Un sentiment de umilință își făcu loc în ea, și spuse:

— Îți dai seama că nici odată încă nu ai rămas în casa mea. Astăseară nu vei mai pleca la conac. Te opresc aci.

Maria știa și ea lucrul acesta, pe bunul cuvânt că nu fusese o simplă întâmplare. Luca Stroici era, pentru ea, un fel de dușman pe care îl cruța numai de dragul și de mila Lucreției. Fusese însă prea izbită de convingerea îndurerată cu care Lucreția i-o spusese și pentru a înlătura orice bănuială, adăogă pe un ton destul de firesc:

— Da? Atunci rămân, și pace bună.

N. DAVIDESCU

În istoria plasticei românești, Theodor Aman este numele cel mai strălucit. Dacă prin realizarea artistică a operelor sale, el se așază alături de marii săi urmași: Grigorescu, Andreescu, Luchian, faptul că Aman este întemeietorul școlii de Arte Frumoase din București și încă susținătorul ei material în răstimpul aproape de neadmis minții noastre, cât această școală a fost ștearsă din bugetul Statului din presupusă lipsă de fonduri. — prin acest ultim gest mai ales, Aman ia loc în galeria marilor făuritori de cultură ai secolului trecut: Eliade, Cogălniceanu, Maiorescu...

morie extraordinară, și mai amintirea neștearsă ce o conștientului ei.

Bineînțeles, aceasta n'ar fi eficient. Și Horațiu Dimitriu n'a s'a oprit aci. Indemn de stăruință mătusei sale, d-na Ana Th. Aman cu ajutorul material al unui nepot al d-nei Aman, Horațiu Dimitriu n'a cruțat nici timp, nici oster, a mers la Câmpulung, locul plător de naștere a lui Aman, la Iova, orașul de reședință al fațurii răscolite arhive, a cercetat pe rudele, pe cunoscuții și vecinimăși din acea vreme și a strâns important material documentar

ORIENTALA: TH. AMAN.

Dar, într'un restrâns articol de revistă, nu ne vom încumeta să fixăm nici măcar în rezumat marea operă și marea personalitate a lui Aman. Amintim doar în treacăt pioșilor răscolitori ai trecutului că această lucrare se cere, în proporții cât mai largi, imperios înfăptuită.

Un început s'a făcut. Horațiu Dimitriu, pictorul mort de curând, luase asupra-și această grea întreprindere încă de acum doi ani. Avea, ca surse informative, doar cele trei mape cu documente dăruite Academiei de d-na Ana Th. Aman, precum și relațiunile ce d-sa i le-a dat viu vii grai din belșug, ajutată de o me-

Lucrarea începuse să se publică în ziarul *Clipa*. Din cele 11 foi, apărute și în cari studiul a ajuns la timpul întoarcerii lui din Paris (1858), se poate afina suntem în fața unei lucrări săvârșite.

Moartea prematură a lui Horațiu Dimitriu a întrerupt publicarea cărții. Nu știm dacă ea a fost sătă în manuscris până la sfârșit, dar în linii largi. Un altul ar putea astfel termina fără prea multă greutate. Ar fi o dublă pierdere prin ea studiul acesta, singurul prins asupra lui Aman, să se scrie aici. Căci, în afară de ce-

Pur și simplu că a glumit, că a vrut să „ironizeze” acolo pe călugărul-torea-dor” (epitetul, pentru a cărui ineptie și lipsă de gust cineva merge direct la spânzuraătoare, se adresează d-lui Lovinescu) — „scindint întregul foileton în cătane de joc”!

Glumă deci și când spune net că „**Legea Progresului** este singura schiță canoană a lui Caragiale”.

Cu astfel de glume acest prost brigadier de literatură, blindat ca un tank prusac, cu toată agresiva imobilitate a formelor opace, penibil de vacuu și grav lipsit de talent, scrie și cele două articole despre Hamlet, înșirând devalma după apercū-uri franceze, critici și scriitori englezi de care habar n'are și înșălând numele lor cu al meu.

La astfel de ultimă glumă va fi vrând să-i răspund.

Nu, frate Scarlate, on ne m'y prend plus.

DRAGOȘ PROTOPOPESCU

Un răspuns

O faptură timană, unul zis Dragoș Protopopescu, zis Blebea, al cărui nume mi-e scârbă să-l scriu mai ales în urma articolului, pe care îl publică astăzi plin de balele răzburării, după o polemică condusă de mine în chip academic, prefinde, că n'a citit articolele mele, fiindcă, firește, nu avea ce răspunde.

Domnul în chestiune e cunoscutul specialist în „engleză” dela Cernăuți și mirele, fugit în noaptea nunții cu regim dotat, de la Constanța.

Voiajul „de noce” l'a făcut singur, dar nu din economie ca jidanul din anecdota, ci ca să poată vizita pinacotecele din lumea întreagă... în liniște pecuniară și după aceea să divorțeze.

La învinuirile aduse de mine, că a falsificat printr-un mîncinos prestigiu științific problema hamletiană, domnul de la Cernăuți răspunde, că... are să-mi arate el mie la examenul de docență!

Și e cu atât mai interesant lucrul acesta, cu cât, față fiind și d. Perpessicius, stabilisem cu acel domn începerea pe cale doctrinară a polemicii.

În schimb însă, omul despre care e vorba, ca să dovedească în mod decisiv, că tribulațiile sale nuptiale n'au nimic de împărțit cu exerocheria, inventează bîrfeli aduse de mine profesorului meu, că am 43 de ore pe săptămână, adică muncesc din greu în loc să mă fi însurat, ca să fug apoi în străinătate unde să fi primit ajutoare dela acei, pe care pe urmă să-i injur, așa cum face astăzi acest personajul de operetă, mimând cu solemnitate un rol de tragedie clasică.

E un sistem vechiu acesta. L-a mai întrebuițat, în altfel însă, și când s'a suiat pe catedra universitară... fără să depeie nici un examen de aptitudini și poate, că și astăzi face la fel, când pune la cale altă lovitură nuptială acest văduv vesel.

E atîta degradare morală în modul cum își chivernisește viața omul acesta, în cât mijloacele sale de luptă nu mă surprind.

A înjurat și a lingușit de când îl cunosc. Aceasta e poate singura mea vină: că am admis prietenia acestui sinistru om, care azvârle cu picioarele dinapoi ori decâte ori, crede, că prin aceasta s'ar putea înălța.

Într'un articol incalificabil acest trist personajul l'a acoperit de insulte și pe d. Ovid Densusianu, unul dintre puținii oameni de știință de la noi, după cum își repetă rolul față de d. Mihail Dragomirescu, cu care a avut legături mărturisite hiperbolic într'o nesfârșită corespondență.

Despre talent (Divagare pseudo-științifică)

Talentul?

Inclinarea către o activitate deosebită, dar, socialmente, inutilă — provocată de prisosul simțurilor noastre.

O voluptate latentă, care va să devină activă, materializându-se.

Sunt atâtea talente, câte nume de prunci în terfeolgele stării civile: Iordache, Costin, Marin, Tănase...

Dar talentul singur, nu înscamnă artist.

Dela candela timidă, care clipește și năzuie — până la artistul care, valvătăie impresionantă, crează, strălucind în spații și timpuri, e cale lungă, monstruos învălmășită de spinăriș urât, mătrăgune violene, heleștece putrede și stânci năpraznice.

Oră cu oră, zi cu zi, ani de-a rândul, decenți întregi, drumul acesta cată să fie curățit, rânduit, netezit — cu perseverență și răbdarea unei cărțițe.

Cari vor fi, la urmă, beneficiile acestor constante, penibile, sfâșietoare strădăni?

Cel care va să devină cu adevărat artist — nu se întreabă niciodată.

Însă acela care, îngrijorat de nesfârșirea trudnicei desălinări, se va opri o clipă din migăloasa roboteală, ca să drămuiească, în balanța cugetului gospodăru, munca făcută și câștigul ce va să vină; ori acela, care se va bucura mai dinainte la nălcirea viitoare procepseli — acela nu va izbuti să se eucerească pe sine, pentru ca, apoi, să poată cuceri pe alții.

Arta e floarea crescută în brazda pașunii dezinteresate.

Nu este întreprindere născocită de mintea omenească, ori cât de întinsă și com-

Nu mai vorbesc despre părerile sale scrise despre mine, cu care a condus pe vremuri o revistă literară.

Cu un asemenea om însă nu stau de vorbă, chiar când în scrisorile, pe care mi le-a adresat de 13 ani încoace și, de care, pentru moment nu mă folosesc, pot găsi lucruri foarte interesante, mai ales pentru iubitorii de istorie literară. Și fiindcă acest june sentimental (vezi poeziile sale) e amator de istorie literară, i-am servit numai câte-va din datele — și nu dintre cele mai savuroase — spre a-i servi la o autobiografie, fiindcă mi-e teamă, că la momentul oportun le va uita.

SCARLAT STRUȚEANU

EPILOG

Cetitorii noștri au urmărit — ca și mine — studiile și polemica pe temă hamletiană.

Incrucișarea de spade a trecut adesea prin inima mea. Prietenii mei — e adevărat că nu le-am cerut-o — n'au socotit necesar să mi-o cruțe.

Dacă, în interesul științei am stat deoparte ca și Polonius, ascuns după perdele, ies cu un minut mai de vreme înainte ca întâmplarea să-mi rezerve soarta celebrului consilier.

Punem, deci, punct unei polemici dureroase.

REDACTORUL

plicată, unde disciplina, înalt riguroasă disciplină, să se simtă de trebuință — mai mult ca în arta plastică.

Între duhul nostru, care-și vrea oglindire exterioară, și între mâna noastră, care va săvârși palpabila întruchipare, e necesară o nehotărâtă și ideală legătură.

Mâna, la început bocceie, greoaie și recalcitrantă, cată să devină, cu vremea, instrumentul fără greș — orbește supus ordinilor minții noastre.

Sclav credincios, instruit și rafinat. Dar între mintea noastră care izvo-dește și mâna care execută, stă ochiul nostru — străjer cumplit, verificator pozitiv, însă vai!... așa de năvălit, adesea, și viciat până la perversiune.

De când vedem lumina soarelui și până ne scoborim, pentru totdeauna, în tănițele subpământene, ochiul nostru se găsește într'o neconținut încordată activitate — de înregistrare și de supraveghere.

Înregistrarea se face direct sau prin sugestie.

Supravegherea e instinctivă.

O înregistrare ideală, este aceea directă, lipsită, adică, de orice intermediar suspect.

Și sunt atâtea: cărțile cu poze, reproducerile celebre, almanahurile artistice, monografiile cu savantlăc spumă de zahăr, toate expectorările litho-tipochromografice, ale mașinismului contemporan, șarlatan și grăbit.

Literatura belletristică, povestirile moșilor și strămoșilor, conferințele cu proiecții, criticile artistice, cinematograful, conversațiile saloanelor literare, pathéfoanele — sunt agenții înregistrării prin sugestie.

Cele mai nefaste, pentru cariera artistului plastic, sunt însă sugestiile literare.

Deaceia, ochiul cere acciași îndelungă și strânsă educație, ca și mâna. — Curățindu-l de toată sgura suvenirilor străine, de noroiul perversității vizuale și de pielea roz-albă a poeziei ieftine.

Cu alte cuvinte, redându-i frescheța, istețimea primitivă.

Viziunea plasticului nu e de loc aceea a literatului.

Și nici nu trebuie să fie.

Exteriorizarea unei armonii poetice interioare — va cere alte procedee, alte materiale, altă logică arhitecturală, de cât exteriorizarea unei viziuni interioare plastice.

Între verb și piatră, între culoare și verb se întind pustiiri infinite fără perspectiva unor fărâmi de întănire.

Plastica e clipă incrimenită.

Literatura, în genere, este succesiunea. Ele sunt rivale de moarte.

O contopire a lor, e monstruoasă.

Cu toate acestea, și plastica și literatura pot ataca motive identice.

Își pot, chiar, îngădui, reciproc, împrumuturi de motive.

Cu o singură condiție: să nu-și confunde urzeala sufletească, să respecte puterea, vraja și independența materialului respectiv.

Aici — în această subtilă și categorică despăcare — rolul talentului personal — și numai al acestuia — se evidențiază lămurit, cu tăiușuri și străfulgerări de oțel.

Fiindcă sunt și talente, talente mari — dezbrăcate complet de personalitate.

Mintea lor e haos, sufletul lor bălci carnavalească, ochiul lor prizmă defectiv și diformantă.

Nu mai mâna lor — lipsită de comanda supremă a minții organizate și de controlul ochiului, disciplinat feciorelnic — aleargă neobosită, bezmetică și suficiență.

N. N. TONITZA

Cronica muzicală

Al unsprezecelea simfonic dirijat de George Georgescu. Solist: Arthur Rubinstein. — (Sala Ateneului, 9 Aprilie 1926)

LA TEATRUL NAȚIONAL, „Tinere fără bătrânețe”, de Adrian Maniu și Ion Pillat.

Impresurat de ecourile larmei laudative din gazetele franțuzești și de inviorătoare bunăvoință a admiratorilor, George Georgescu reapare pe estrada Ateneului bucureștean tot așa de întrepid și sigur de sine cum ne-am obișnuit a-l cunoaște și cum încearcă acum a-l cunoaște presa Parisului. Te-ai aștepta ca după „un succes excepțional și bine meritat” — cum proclamă Adolphe Boschot succesul obținut de Georgescu la Paris dirijând orchestra Colonne în Duminică Floriilor — artistul nostru să se resimtă de o firească obosală. Nu! George Georgescu își ține statornic drumul său, cu toate ponoasele de fragilitate ce ar putea fi atribuite unui interpret atât de valoros, dar care totuși s'au ține să-și adâncească concepția stilistică a pieselor ce dirijează. Dar Georgescu rămâne același în execuțiunile sale, cu aceleași vrei interpretative — care, de altfel, pot fi cu totul contestabile — și mai cu seamă, plin de încredere în ceea ce face, energic, și nemoleșit de realele succese pe care le are.

Asupra celui de-al unsprezecelea simfonic de estimp, care de fapt prilejuește aceste rânduri, nu am fi putut să ne oprim fără să facem constatări de mai sus și să însemnăm aci sporirea prestigiului artei muzicale românești în străinătate, grație artei de dirijor a lui Georgescu. S'ar cuveni poate, și de astădată să semnalăm cum romantizează Georgescu simfonia Beethoveniană. Mai ales simfonia I, executată la acest concert, care este clădită în lumea clasicului, în arhitectura și în pământul lui Haydn și Mozart, este credem, dintre simfoniile beethoveniene cea mai improprie de a fi tratată cu svânturatele pasos romantic. Inșă o altă observațiune ne-am îngădui să facem și aceasta, nu în privința interpretării, ci a alcătuirii programului. S'a îndătinat anume, la simfoniile noastre bunul obicei de a fi înscrise pe programe din lucrările compozitorilor români. Datorăm, în privința aceasta, recunoștință maestrului Georgescu, care arată interes și depune atâta tragere de inimă — pentru creațiunea muzicală ro-

mânească. Numai că în sesiunea actuală, de câte ori au fost prevăzute în program produse ale creațiunii originale românești, tot de atâtea ori au fost prevăzute și nume de virtuosi. A fost cazul lui Andricu, Filip Lazăr și acum Jora, puși alături — sau față'n față — de Sirota, Béla Bartok și Arthur Rubinstein. Sunt, de sigur, la mijloc simple coincidențe, care au însă darul de a reliefa până la disproporție și discrepanță indoitul aspect al exercițiului artei muzicale: creațiunea și interpretarea. Publicul, atras spre senzaționalul virtuosismului, rar își menține deplina luare aminte pentru compozitor și pentru opera de artă în sine, iar când este vorba de prime audițiuni, dificultățile de apreciere cresc considerabil, fapt care cășunează afirmării fragedei școli muzicale românești. Înțelegem bunele intențiuni ale organizatorilor simfonicelor noastre de a alcătui programe cât mai variate și cât mai atractive; suntem convingși de solitudinea, dovedită de altfel, creațiunii românești și socotim că o primă audițiune de compoziție autohtonă trebuie considerată cel puțin tot atât de atractivă și de interesantă ca viteza digitală și searbăda virtuoziție a cutărui „serbătorit”.

În afară de simfonia în Do major de Beethoven, programul acestui al unsprezecelea simfonic mai conținea poemul lui Richard Strauss: **Moarte și transfigurație** și „**Poveste indică**”, poem simfonic de Mihail Jora. Solist la acest simfonic a fost pianistul Arthur Rubinstein, care a interpretat cu desăvârșite resurse tehnice, dar fără prea pronunțate intențiuni stilistice **Concertul în si bemol de Brahms**.

G. BREAZUL

EXPOZIȚII

Mozart — Lazăr — Hugo — Poitevin
Scheletti — Kotzebue.

Căminul Artelor — George Dumitriu.

G. Petrașcu (18 April — 16 Mai).

Cartea Românească — M. Georgescu.

Mogoș — (25 April — 10 Mai).

Ateneu — Filotti.

Buletin bibliografic săptămânal *)

de AL. SADI-IONESCU

087.1 LITERATURA PENTRU TINERIME

Bucureanu (Zoralia). — Teatru educativ. 1: Avocatul copiilor. 2) Nu mă boresc. București, (Tip. Naționala, Jean Ionescu & Co.), [1926], 32 p. (Biblioteca tinerelor vârstare No. 2).

Sadoveanu (M.). — Povestiri pentru copii. București, Editura revistei **Pagini agrare și sociale**, 1926, 111 Fig. Lei 45.

1. FILOZOFIE. MORALA.

Hodoroabă (Preot N. V.). — Din umbra satelor. Iași, (Tip. **Viața Românească**), 1926, 75 p. Lei 16.

Manual de Teorie pentru Educația morală, militară și patriotică. Turnu-Severin, (Tip. **Minerva**), 1926, 79 p.

Speranția (Eugeniu). — Cartea omului practic. (Douăsprezece scrisori filo-

zofice). Ediția II (Revăzută și adăugită cu o prefață). București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], 96 p. Lei 5. (Biblioteca pentru toți 994).

38. COMERȚ. TRANSPORT.

Convențiune internațională cu privire la transportul de călători și bagaje pe căile ferate. II. Convențiune pentru transportul mărfurilor semnate la Berna, la 24 Noembrie 1924. București, (**Impr. Statului**), 1926, 102 p.

Karadja (Constantin I.). — Informațiunile comerciale. București, **Institutul economic românesc**, 1926, 31 p.

Tonegaru (Const. C.). — Marina comercială. București, (Tip. **Adevărul**) 1926, 30 p. Fig. Lei 60.

63. AGRICULTURA

Almanahul revistei de educație agricolă Câmpul Brăilei 1926. Brăila, (Tip. **Românească**), [1926], 112 p. + 27 pl. Fig. Lei 20.

Chimpu (V.). — Progresele agriculturii

în țările civilizate. București, Editura revistei **Pagini agrare și sociale**.

[1926], 28 p. + 1 pl. Fig.

Demetrovici (M.). — Anuarul horticulturii române. Adressbuch aller gärtnerischen Interessens Romäniens. România kertészeti-cimtára. 1926. Timișoara, (Tip. **Cartea Românească**) [1926], 62 p. Lei 100.

Hogaș (C.). — Observațiuni asupra Varietăților de Struguri din Podgoriile Huși. Huși, (Tip. **Zanet Corlăjeanu**) 1926, 16 p. + 4 tabele.

Anuarul corpului tehnic silvic pe anul 1925. București (Tip. **Naționala**, Jean Ionescu & Co.), 1926, 127 p.

Florescu (M. P.). — Pădurile României Conferință rostită în seara zilei de 20 Decembrie 1925, în sala Ateneului Român din București. București, (Tip. **Naționala**, Jean Ionescu & Co.) 1926, 39 p.

Tofan (Pavel). — Monografia zootehnică a județului și orașului Cluj. Cluj, **Comisiunea zootehnică**, 1926, 26 p. Fig.

7 ARTE.

Balș (G.). — Bisericile lui Ștefan cel Mare cu un rezumat în limbra franceză.

* A se vedea tabloul clasificării zecimale în numărul 1.

ator, cu indeletniciri de critic literară. Acesta e înfățișat cu un crud și realism. E didactic și neînțelept, dar se anină de producția poetică să-și afirme existența și să-și câștige gloria. E latura cea mai pămâncească a desertăciunii, careia i se potesc toate ironiile. Trec pe la han și mnezou și Sf. Petru, cari incurajează ul poetului și goana lui spre năzuinșvesniciei, a „tineretii fără bătrânețe”. etul ajunge la cititorul și cititoarea stele, apoi sus pe stâncile imagineare credinței, și apoi jos în cimitirul sușintii. Călea spre vesnicie duce prin îndință, iubire și suferință. Dar pe drumul acesta, întră în codrul vremii, unelocotește amintirea și poezii se înbice în lumea, din care a plecat. Criul nu l-a putut de mult urma.

ceasta-i povestea. Ciocnire drama- nu-i. Personagiile sunt simboluri, se integrează cu tablourile, pe care ecția de scenă a d-lui Soare, le-a reat cu o mare măiestrie.

espre roluri n'as putea spune, că sunt unute, sau interpretate, ci simboluri. în basm sunt înfățișate prin anume ești, cari povestesc mai artistic, ori puțin povestea încărcată de gânduri vibrantă de sentimentalitate. așsa, au povestit frumos d-ra Puia Ioescu, d-nii Vraca, Calboreanu, Barbele și d. Măreulescu a fost într'adevăr critic pitoresc, — poate prea asemător cu un critic, pe care toată lumea renoaște, ca pedant și ironizat.

teatrul Popular „Sora cea uratecă” de Vladimir Perzynski

ună și frumoasă piesă. Mi-ăș îngădui spun, că a și fost jucată binișor. Dacă erilor artiști dela acest teatru li s'ar edat mai multă atenție, piesa ar fi fost dată într'adevăr bine. Dar au fost lăși să se sbată în timiditatea lor și să eze prea mult îndemmurile de școală t în pronunțare, cât și în înțință. Toam am relevat distincția talentelor d-nei Nelly Caraciony și Valeria Pleșoianu, d. Cristobald e destul de vioiu, dar și tul de tânăr, ca să nu depășească e- librul necesar rolurilor.

preciez foarte simpatie pe d. Șuba, că-i recomand să împrumute chiar și ul d-lui Ionel Manolescu, dar să dea aspectul personalității sale. Cred se în talentul d-lui Șuba.

Piesa lui Perzynski e o strașnică satiră, realizată frumos și susținută cu o gradăție interesantă de emotivitate.

E o satiră îndreptată împotriva acelor făjarnici moralști față de alții, cari se arată îndârjiți condamnatari ai celor cari ies din cadrul puritanismului moravurilor de aparență corectă și tradițională, dar în fond, în intimitate, sunt păcătoși ca toți păcătoși.

Enric Topolski are de soție pe Elena. — o doamnă strașnic de moralistă față de alții, deși are un amant, pe care-l întreține bănește. Enric are și un frate, pe Ionel un tip de lichea și pierde-vară. arătându-se și el grozav de moralist. Moralista d-nă cu bărbat și cu amant, d-na Topolski, nu poate îngădui cumnatoci sale, Maria, care și-a părăsit brăbatul, pe care nu-l iubea și s'a dus la Viena să... iubească și să trăiască, — să revină în Varșovia. Le-ar face familia de răs.

S'a deslășit o adevărată furtună de indignare când familia Topolski a aflat că Maria a venit să-și revadă copilul. Toți strigă să plece femeia, care le compromite numele. Ba și o fetiță de școală, verișoara lor, Ada, se amestecă cu toată dispoziția de perversă intrigărie în această chestiune.

Se află, că Maria e moștenitoarea fostului său amant bogat dela Viena. Toată atmosfera se schimbă. Tot felul de atenții, de griji, de drăgălășenii față de Maria. Dar Maria a refuzat moștenirea. Din nou vuet de indignare. Din nou moralști condamnă și Maria e izgonită.

Ce adănc înțeles are satira aceasta asupra tuturor făjarnicilor. Și ce bine a făcut Teatrul Popular că a reprezentat-o.

D-na Caraciony a fost Maria; d. Șuba fostul ei bărbat; d-na Wauwrina soția lui Topolski; d. Cristobald fratele lui Topolski — licheaua; G. Damian, Topolski.

B. CECROPIDE

RASPUNS UNEI INSINUARI

D. Romulus Dianu, din grupul „Cetății literare”, ne trimite următoarele rânduri, drept răspuns unei insinuări de plagiat, apărute în „Adevărul literar”:

Foi de temperatură pentru actualitatea intelectuală e greu de ținut. Un mijloc mai practic este în acidularea unei notițe polișiste, spre hazul ignoranței.

În Nr. 279 al Adevărului literar apărut la 11 Aprilie un oarecine insinuuază sub titlul de „Reminiscentă” un plagiat pe care subsemnatul l'ar fi înfăptuit, depe o poezie a d-lui T. Arghezi. Știu că susnumitei publicații i-ar fi folosit moralmente mai mult decât poezia mea li s'ar fi părut că seamănă cu vre-una a d-lor G. Topăreanu sau O. Cazimir. Faute de grive, on mange de merle...

E în această chestiune sau prostie multă, vastă ca deșertul și masivă ca Himalaia, sau rea credință. Într'adevăr, care e procedul polișist? Poezia mea are două rime și patru cuvinte identice în poezia d-lui T. Arghezi. Ideea, esența poetică a ficcării, diferă contrastant. Ceeace constituie în ambele bucăți poezia a alunecat ca undelemnul printre degete noduroase de băcan. Suspiciunea nu mai e cu puțină pentru cititorul inteligent. Adevărul literar știe însă cui se adresează.

Care era procedul cinstii?

1) Mai întâi trebuiau reproduse integral ambele poezii (cari sunt scurte).

2) Trebuia citat numele revistei în care n'apărut poezia mea (Cetatea literară Nr. 2, Februarie) pentruca un control al cititorului să fie cu puțință.

3) Insfășit, nota perfidă trebuia semnată pentru stabilirea identității acuzatorului.

Pe teren duelistii își strâng mâna și-și schimbă cărți de vizită. Ori nota era semnată X. Ce meserie ai d-le X?...

Oricum din vulgaritatea scrisului se poate ști ușor numele autorului ei. Dl. M. Sevastos, entitate egală cu necunoscuta algebrică X, este unul dintre cei mai distinși înțeriți ai Iașilor. Cu limba încă murdară de creionul chimic, corectorul e azi în fruntea Adevărului literar. Criteriile dela conducere ale revistei sale s'au ilustrat definitiv prin înlăturarea unui literat dela conducere și întronarea acestui domn Sevastos.

Am făcut și această precizare pentrucă nota avea un à travers polemic care lovea în Cetatea literară nu în mine. Adevărul literar are aerul să spună ca la ușa dughiane: „Cine cumpără dela vecinul meu, toată viața-i merge rău”. Este eterna fire a fenicienilor sterpi cari trăiau speculând aparențele vulgului arian.

ROMULUS DIANU

Avec un resumé en français. București. **Comisiunea monumentelor istorice**, 1926. 331 p. Fig. Lei 480.

ga (N.). — Les variations du type de la vierge dans le vieil art roumain. Prague. **Seminarium Kondakovianum**, 1926, 34 p. + III pl. Fig. Lei 30.

8. LITERATURĂ.

rea (I.) (C. Dobrogeanu). — Studii critice. Ediția treia. Vol. II—III. București. **Universala** Alcalay & Co., 1926, 2 vol., 349 p. Lei 70 (II); 411 p. Lei 90 (III).

aciuc (N.). — Heinrich Heine in der rumänischen Literatur. Cernăuți, (Tip. **Glasul Bucovinei**), 1926, 80 p. Lei 40.

I. LITERATURĂ ROMÂNĂ.

prariu (Leca). — Un cântăreț al Sucevii: T. Robeanu. Conferință ținută în 14 Faur la „Liga culturală” din Suceava. Cernăuți, (Tip. **Glasul Bucovinei**), 1926, 56 p. Fig. Lei 35.

a) Poezie.

litaru (V.). — Stropi de rouă. Versuri. Ediția II-a revăzută și adăugită. Bu-

curești. **Cartea Românească**, [1926], 160 p. Lei 35.

b) Teatru.

Hasdeu (B. Petriceicu-). — Răsvan și Vidra. Poemă dramatică în cinci cânturi. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], 160 p. Lei 12. (Biblioteca pentru toți 449—450).

c) Roman. Nuvelă.

Crudu (Tiberiu). — Văltoarea vietii. Nuvelă. Cernăuți. (Tip. **Glasul Bucovinei**), 1926, 36 p. Lei 30.

Odobescu (Al.). — Mihnea-Vodă cel rău și Doamna Chiajna. Scena istorice din cronicile românești. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], 127 p. Lei 12 (Biblioteca pentru toți 406—406 bis).

Pop (Vasile). — Fleacuri (amintiri duioase, schițe și nuvele). Ediția a patra. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], 80 p. Lei 6. (Biblioteca pentru toți No. 11).

Zamfirescu (Duiliu). — Anna (ceace nu se poate). București **Universala**, Alcalay & Co., [1926], 184 p. Lei 12. (Biblioteca pentru toți 1010—1011).

III. LITERATURĂ STRĂINĂ TRADUSA. **Courteline** (George). — Taina familiei

(Boubourouche). Comedie în două acte. Linștea casei. Comedie într'un act. Traduse de A. Basarabescu. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], 82 p. Lei 6. (Biblioteca pentru toți 1105).

Sienkiewicz (E.). — Quo vadis. Ediție completă. Traducere de Haralamb G. Lecca. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], 524 p. Fig. Lei 40. (Biblioteca pentru toți 141—146).

91 GEOGRAFIE.

Rosetti (Radu D.). — Din Egipt. Note din călătorie. Ediția IV-a. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], 251 p. Fig. Lei 50.

Stănciu (Eugeniu D.). — Schiță monografică a județului Lăpușna. Chișinău, (Tip. **Cartea Românească**), 1926, 100 p. Fig. Lei 50.

Stroescu (V.). — Dobrogea nouă. Pe căile străbunilor. Vol. III: Silistra. Comuna Ghiarsuineic cu 3 sate. Comuna Duranculac cu 13 sate. Comuna Săbla cu 8 sate. Comuna Duvaniuvasi cu 13 sate. Fotografii de V. Stroescu. Bazargie, Editura tip. **Comerciala**, Iv D. Smocof & Co., 1925, 134 p. Fig. Lei 60.

E C O U R I

PREMIUL DE PROZA

□ Comisiunea pentru decernarea premiului de proză, 5000 lei a început cercetarea celor 217 manuscrise sosite.

SCRIITORII

□ Romanul d-lui C. Ardeleanu, din care am publicat un fragment, anunțat întâi sub titlul: „Căderea Oamenilor“ apare peste câteva zile și se va numi: **Diplomatul, tăbăcarul și actrița.**

□ A apărut în editura literară a Casei Școalelor, Niță Galantonul, comedie în trei acte de d. St. Mihăileanu-Stembo.

□ D-na Natalia Negru continuă publicarea traducerii integrale a basmelor lui Andersen. Au mai apărut în publicațiile Casei Școalelor, și cu ilustrații de V. I. Popa vol. III: **Broșuța și așteptările** (lei 25) și vol. IV, **Privighetoarea și alte povestiri** (Lei 50).

□ În tiparul „Glasul Bucovinei“, a apărut: **Heinrich Heine în der rumänischen Literatur** de dr. phil. N. Teaciu. (Cernăuți, 1926, Lei 40).

Lucrarea tratează în două capitole speciale despre: traducătorii români ai lui Heine și despre influența lui Heine asupra literaturii române, după ce într-o succintă introducere amintește traduceri din literatura germană în românește.

REVISTE

□ **FAVONIUS**: „Revistă pentru studiul literaturilor clasice în dezvoltarea lor și în legăturile cu literaturile moderne“ (vol. I fasc. 1—2 Craiova, Febr. 1926).

O publicație surprinzător de frumoasă: intenții, organizare și tehnică. Vom însuma dela început numele alcătitorului; N. I. Herescu, care se adaugă cu tinerele elan și frumoasă pricepere acelei minorități pentru care clasicismul e o binefacere sufletească.

Venind după **Orpheus**, revista de studii greco-latine, care apare de o bună bucată de vreme, **Favonius**, promite să stărnească „în studiul literaturilor clasice, un vânt nou de primăvară, de tinerețe, de actualitate“.

Tot ceea ce se spune în judiciosul „cuvânt înainte“, este foarte adevărat și cu privire la semnificația modernă a clasicismului și mai ales cu privire la nevoia de renovare în materie de traducere, a latinilor, în românește.

Din „lirica lui Horațiu“ traduce d. N. I. Herescu, în versuri rimate și în variate metre. Opera sa, dificilă între toate, e o interesantă izbândă asupra cuvântului. În măsura în care se scutură de cătușele prea strictei versiuni, traducerea sa, câștigă în supleț. Iată de ce vom trimite între altele la traducerea „Taliarhului“ și vom reproduce, pentru delectarea cititorilor, aceste două strofe „Către sclavul său“ (I, 38):

Urăse copile, fastul Perșilor,
Nu-mi plac înecunodate împletiri,
Să nu mai tai târziul trandafiri
Ce 'n parcuri mor.

Să cauți numai simplul murt, de rând,
Căci deopotrivă-ți șade bine fie
Slujind, și mie care-s tolănit în vie
La umbră, bând.

Revista se întrecește cu o bogată informație critică din țară și străinătate: recenzii de cărți și reviste în legătură cu clasicismul și problemele lui.

□ **TRANSILVANIA** (an 57, Nr. 3, Martie 1926), număr închinat, în bună parte sărbătoririi de 25 ani de activitate culturală a părintelui dr. Ioan Lupaș, zia-

rist, istoric și profesor la Universitatea din Cluj.

În restul sumarului: N. Ghiulea: „Ideologia cooperatismului“; dr. Axente Iancu: „Societățile de binefacere românești și asistența copiilor părăsiți“; G. Bogdan Duică: „O scrisoare a lui V. Alecsandri“ și „Spre o reculegere a gazetăriei la noi“ de d. Horia Petra-Petrescu, un informat și pilduitor articol pentru reorganizarea gazetăriei dela noi.

□ **FOAIA TINERIMII** (X. 7. 1 Aprilie): I. Orleanu: „Grupul celor patru“ Cronică artistică; Mircea Eliade: „Clasicii ocultști“.

□ **D. Paul Zarifopol**, cunoscutul și originalul eseist, publică în **Adevărul literar și artistic**, un interesant interviu, care ne introduce în preferințele și gândurile interioare ale acestui subtil critic. Extragem acest semnificativ pasaj despre originalitate și tradiție:

„Spunea Minulescu dămnăzi că arta este pură și absolută creație. E dreptul poezilor să fie aforistici, când fac teorie. Dar lucrul are nevoie de muanje. Iși închipuie Minulescu inventivitatea artistului astfel, încât să fi fost cu totul indiferent pentru un poet român de prin anii 70 de pildă, să nu cunoască altă poezie decât pe a lui Alecsandri și a lui Bolintineanu, a lui Lamartine și a lui Hugo, sau să cunoască din literatura lumii atât cât știe Eminescu? Negreșit creierul acestui om era un multiplicator excepțional; dar însăși setea lui de cultură era parte vie din talentul acesta de așa rară vigoare.

Există tradiție în artă, ca în orice parte a vieții istorice. Să zici de cutare artist că nu dăorește nimăuui nimic, e o vorbă scurtă, copilăroasă și cu desăvârșire greșită. În matematică, mulți elevi buni și mulți profesori buni rezolvă probleme. Originalitatea lor e înfimă față cu inovațiile de principiu, de care sunt în stare numai geniile matematice. Totuși această originalitate există și întru nimic nu e mai pe jos de originalitatea multămii de artiști care-și fac, fiecare, poemul lui, drama lui, sonetul sau romanul lui. Strict comparate cu aceea ce, până în vremea lor, se află acumulat ca valori de artă, partea proprie și personală în produsele masei normale a poezilor, nu e mai mică dar nici mai mare decât cea din metoda și soluțiile problemelor matematice așa cum este în stare să le realizeze masa normală a lucrătorilor din această meserie“.

□ **IDEEA EUROPEANA** (VII, 186, 1 Aprilie): „Pentru dicționarul limbii române“ apelul noiei înjghebari „Prietenii dicționarului“, voină să ajute continuarea publicării dicționarului Academiei Române din care au ieșit 15 fascicule. (Literile A, B, întregi, din altele crâmpoc).

Despre Heinrich Heine, revoluționar în politică și în artă, serie d. St. Antim.

ZIARE

□ Scriind, în **Cuvântul** din 13 Aprilie despre opera institutului de cooperatie intelectuală, și în special despre realizările serviciului de întrajutorare intelectuală, dela Paris, condus de literatul și criticul Al. Busuioceanu, d. **Cezar Petrescu**, amintind de țările, precum Austria, Polonia, care au beneficiat de cărți și publicații străine, fie gratuit, fie pe un schimb convenabil, încheie cu invitația și apelul următor: „Rămâne numai, ca intelectualii noștri și institutele de cultură să strângă rândurile, pentru a izbuti să se bucure de acest întâmplător, dar fericit privilegiu“.

□ Incepând de Marti, 13 Aprilie versul a început publicarea unor toane săptămânale, scrisori din Paris scumate de d. **Pompiliu Păltânea**, cronici pentru România la **Mercure de France**. Informate, artistice și curente aceste toane sunt o fericită achiziție pentru ziarul **Universul**.

RASPUNSURI

□ Volumul „Fetele unui veac“ al lui Lucian Blaga, apărut în biblioteca „mănușorul“ (Arad) se poate obține rect dela librăria Diecezana, str. nescu, Arad.

ȘEZATO

□ În scara de 22 Aprilie are loc Ateneul român șezătoarea literară „**nerației noi**“, cu lecturi de Savin Gant, George Dumitrescu, Ion Gane, G. Gyr, Adrian Hurmuz, N. Milcu, G. Gr. Văja și Mihail Vălsan.

DIN STRAINATA

L. Academia Goncourt la câteva după moartea lui Elemir Bourges pchiar pe prezidentul ei Gustave Geffroy Activitatea lui s'a desfășurat pe taa sociologiei și a literaturii. În sociologie idealist și pacifist, dar războiul din a tărât în matca naționalismului și pchibil dreyfusard. Din 1918 în colaboreu L. Lacour și L. Lumet a publicat **France heroïque et ses alliées** iar d rând a prefațat al cincilea volum „**Antologia scriitorilor morți în răz**“.

Ca romancier a aparținut școalei liste înrudindu-se de aproape cu L. Goncourt și prin alegerea subiectului „**L'Apprentice**“, „**Celine Pommier**“, „**nim Gilguin**“, „**Marie Birre**“ și „**L'Éme**“, scrise într-un gen care nu mai răspunde prezentului, cu un conținut nu mai interesează generațiile de azi, interesează numai cercetătorul care va cunoaște mai de aproape toate aspectele epocii realiste.

În calitate de cronicar artistic la publicații alese, Geffroy a fost un rător entuziast al impresionismului, cărui succes a contribuit din plin. În crearea sa „**Musées d'Europe**“ poate încă de călăuză aceleia care va ză prin muzele de seamă ale Europei bogăția sa de informații.

□ Un lucru care va surprinde pe toții noștri români obișnuiți să audoreu de Germania cea romantică și timentală: în urma unei anchete făcute lângă librării din Berlin și celelalte, mai mari ale Reichului, s'a constatat mamele nu se bucură de o prea mare voare a publicului. În schimb un nou succes are lucrarea lui Emil Lutz, intitulată: **Wilhelm al II-lea**, al cărui raj a trecut peste 100.000 de exemplare ceace este extraordinar de rar pe Germania, unde cărțile au un tiraj mai modest.

□ Se spune că Mussolini a hotărât lucrările pentru restituirea integrală vechilor foruri romane să înceapă în rând. O comisiune de tehnicieni și arhologi a avut loc la ministerul de finanțe sub președinția contelui Volpi în care căreia s'a fixat programul care va fi pus „**Ducelui**“ la înapoierea sa din Africa.

Forul lui August va trebui să se unească cu celelalte foruri, așa ca de pe monumentul lui Victor Emanuel al II-lea, poată fi contemplată în întregime Roma lui August, marele amfiteatru și fo Buario.